

LU aģentūra “LU Latviešu valodas institūts”

Kārlis Mīlenbahs un viņa laikmets

Rīga 2014

UDK 811.174(081)
Mi 413

Kārlis Mīlenbahs un viņa laikmets. Sast. Ina Druviete; atb. red. Sarmīte Lagzdiņa. Rīga : LU Latviešu valodas institūts, 2014. 351 lpp.

LU LATVIEŠU VALODAS INSTITŪTS
Reģistrācijas apliecība Nr. 90002118365

Adrese:

Akadēmijas lauk. 1, 902. ist., Rīgā, LV-1050
Tālr. 67227696, fakss +371 67227696, el. pasts: latv@lza.lv

VALSTS
PĒTĪJUMU PROGRAMMA
NACIONĀLĀ
IDENTITĀTE

Grāmata izdota ar Valsts pētījumu programmas
“Nacionālā identitāte (valoda, Latvijas vēsture, kultūra un cilvēkdrošība)”
finansiālu atbalstu

Izdota ar LU Latviešu valodas institūta 2014. gada 31. marta
Zinātniskās padomes sēdes lēmumu (protokols Nr. 4/2014).

Maketētāja Gunita Arnava

1. vāka noformējums: Kārlis Mīlenbahs 1901. gadā Aleksandra ģimnāzijas virsskolotāja formā (foto Nr. 85137 no Rakstniecības, teātra un mūzikas muzeja arhīva); Kārļa Mīlenbaha jaunības (1880–1889) pilsēta Talsi mūsdienās (foto: Ilga Jansone).

ISBN 978-9984-742-74-8

© LU Latviešu valodas institūts, 2014

Saturs

Priekšvārds (<i>I. Druviete</i>)	7
Kārļa Mīlenbaha un Jāņa Sirmā polemika	13
Ievadvārdi (<i>I. Druviete</i>)	14
Zinību komisijas pirmā ārkārtīgā sapulce (<i>J. Sirmāis</i>)	16
Latviešu valodas “vārdu kārtas” lietā (<i>K. Mīlenbahs</i>)	21
Atbilde Mīlenbaha kungam (<i>J. Sirmāis</i>)	25
Atbilde cien. S. kungam (<i>K. Mīlenbahs</i>)	32
Druskas par valodniecību un latv[iešu] valodu (Par atbildi Mīlenbaha kungam) (<i>J. Sirmāis</i>)	36
Polemika par Kārļa Mīlenbaha “Latviešu valodas mācību”	43
Ievadvārdi (<i>I. Druviete</i>)	44
Latviešu valodas mācība. K. Mīlenbaha sastādīta (<i>L. Bērziņš</i>)	46
Vēl kādi vārdi par K. Mīlenbaha grāmatiņu “Latviešu valodas mācība” (<i>Mazais</i>)	48
Piezīmes par K. Mīlenbaha “Latviešu valodas mācība” (<i>J. Kalniņš</i>)	51
Manas “Latviešu valodas mācības” cienītiem pārsپردēju kungiem (<i>K. Mīlenbahs</i>)	54
Atbilde Mīlenbaha kungam (<i>J. Kalniņš</i>)	64
Latviešu valodas mācība. K. Mīlenbaha sastādīta (<i>J. Janševskis</i>)	68
Latviešu valodas mācība. K. Mīlenbaha sastādīta (<i>J. Velme</i>)	70
Atbilde Kalniņa kungam (<i>K. Mīlenbahs</i>)	73
Kārlis Mīlenbahs polemikā par “Fausta” tulkojumu	77
Ievadvārdi (<i>I. Druviete</i>)	78
Par valodas pareizību (<i>K. Mīlenbahs</i>)	81
Cīņa pret “Fausta” latvisko tulkojumu (“ <i>Mājas Viesa</i> ” redakcija; <i>K. Mīlenbahs; Rainis</i>)	109
Polemika par vārdu <i>ķermenis</i>	117
Ievadvārdi (<i>I. Druviete</i>)	118
<i>Ķermen’</i> , tev jādzīvo! (<i>Zariņu Kārlis</i>)	120
Pārlabojums (<i>K. Mīlenbahs</i>)	121
Vēl reiz: <i>Ķermen’</i> , tev jādzīvo! (<i>Zariņu Kārlis</i>)	122
<i>Ķermens</i> nav “patapināts” (<i>Zariņu Kārlis</i>)	123

Kārļa Mīlenbaha un Viktora Eglīša polemika	125
Ievadvārdi (<i>I. Druviete</i>)	126
Piezīmes pie V. Eglīša elēģijām (<i>K. Mīlenbahs</i>)	128
Valoda un dzeja. Atbilde Mīlenbaha kgam (<i>V. Eglītis</i>)	134
Valoda un dzeja. Atbilde Mīlenbaha kungam uz viņa rakstu “Daži valodas jautājumi” (<i>V. Eglītis</i>)	140
Atgādinājums filologiem (<i>V. Eglītis</i>)	144
Kārļa Mīlenbaha recenzijas	147
Ievadvārdi (<i>I. Druviete</i>)	148
Latviešu literāriskās biedr[ības] rakstu krājumu 19. sējuma 1. daļa	150
Magazin, herausgegeben von der Lettisch-Litterarischen Gesellschaft. Neunzehnten Bandes zweites Stück. 1893	158
Ziedoņa sapņi. Dzejoļi no Pavasaru Jāņa.	160
Krilova pasakas līdz ar dzīves aprakstu. Latviski tulkojis Fr. Adamovičs	163
Kunigo Mykolo Miežinio žodynas lietuviszkas-latuviszkas-lenkiszkas ir russiszkas	167
A. Bezenberger. Bemerkungen zu dem Werke von A. Bielenstein über die ethnologische Geographie des Lettenlandes	169
Magazin, herausgegeben von der Lettisch-Litterarischen Gesellschaft. XIX. Bdes 3. Stück	173
“Jaunības Draugs”, ilustrēts mēnešraksts jaunībai, izdots un rediģēts no mācītāja Rozēna	175
Teicams palīgs māju mācībā	178
J. A. Dubura fonētikas ābece	180
Kristus pēdās. Otrs garīgu dziesmu krājums no R. Bērziņa Ķijevā.	184
P. Šmits. Etnogrāfisku rakstu krājums I	188
Krievu-latviešu vārdnīca. Sastādījis J. Dravnieks	189
Recenzijas par Kārļa Mīlenbaha darbiem.	191
Ievadvārdi (<i>I. Druviete</i>)	192
Homēra Odiseja latviešu tulkojumā (<i>J. Sirmais</i>)	198
Homēra Odiseja. Pirmā burtnīca. Pirmais dziedājums. K. Mīlenbaha tulkots	209
Homēra Odiseja. Trešā burtnīca. Ceturtais dziedājums. K. Mīlenbaha tulkots (<i>J. Velme</i>)	210
Homēra Odisejas piektais un sestais dziedājums, K. Mīlenbaha tulkots (<i>J. Endzelīns</i>)	212
Teikums. Mīlenbaha apcerēts (<i>J. Velme</i>)	214
K. Mīlenbaha “Teikums” (<i>L. Bērziņš</i>)	216
Teikums. K. Mīlenbaha apcerēts (<i>T. Zeiferts</i>)	217

Daži jautājumi par latviešu valodu. K. Mīlenbaha izskaidroti. III (<i>P. Šmits</i>)	218
Daži jautājumi par latviešu valodu, K. Mīlenbaha izskaidroti. III (<i>J. Endzelīns</i>)	223
Latviešu gramatika. J. Endzelīna un K. Mīlenbaha sarakstīta (<i>P. Šmits</i>)	226
Rīgas Latv[iešu] Biedrības Zinības Komisijas vasaras sapulces 17. un 18. jūnijā 1908. g. (<i>Ā. Jende</i>)	231
Krievu spriedums par Mīlenbaha un Endzelīna latviešu gramatiku (<i>A. Pogodins</i>)	233
Raksti par Kārli Mīlenbahu	235
Ievadvārdi (<i>I. Druviete</i>)	236
Mīlenbaha Latviešu vārdnīca (<i>Āronu Matīss</i>)	237
K. Mīlenbaha kga jubileja	241
Ievērojama jubileja.	242
Kārlis Mīlenbahs	243
Latv[iešu] valodnieks K. Mīlenbahs †	245
Valodnieks Kārlis Mīlenbahs † (<i>Āronu Matīss</i>)	247
Kārlis Mīlenbahs (– . –)	250
Valodnieks Kārlis Mīlenbahs †	251
Kārļa Mīlenbaha paglabāšana	252
Valodnieks Kārlis Mīlenbahs (<i>A.</i>)	254
Valodnieks K. Mīlenbahs miris	256
Mūsu valodnieka K. Mīlenbaha piemiņai (<i>Apsīšu Jēkabs</i>)	257
Mūsu valodnieks K. Mīlenbahs (<i>P. Šmits</i>)	263
Kārļa Mīlenbaha darbi valodniecībā (<i>J. Endzelīns</i>)	265
Trīs nekrologi.	269
Grūtie raksti (<i>L. Laicens</i>)	270
Kārļa Mīlenbaha dzīve un darbi (<i>L. Adamovičs</i>)	272
Kārļa Mīlenbaha novēlējums nākotnei	297
Ievadvārdi (<i>I. Druviete</i>)	298
Latviski domāt, latviski runāt, latviski just (<i>K. Mīlenbahs</i>)	299
Personu rādītājs	303
Saīsinājumi.	315
Kārļa Mīlenbaha bibliogrāfija (<i>Sast. D. Ivbule</i>)	321